

FITXA 1

Ametsa gauzatu zuen jauna/andrea

Aztarnak...

Ikertzaile ona zara? Bildu pertsonaiaren aztarnak

1.aztarna

.....

2.aztarna

.....

3.aztarna

.....

4.aztarna

.....

5.aztarna

.....

Nola izena du?

Aztarna horiek guztiak kontuan hartu eta pixka bat gehiago ikertu ondoren (liburutegian, Interneten...), badakizu nola izena duen?

Oraindik ez badakizu... sartu aztarna batzuen informazioa Interneteko bilatzaile batean ([Google](#) adibidez), eta seguru egon erantzuna aurkituko duzula. Zorte on!

Pertsonaiaren izena:

FITXA 2

Wangari Maathai, Afrikako Eratzun Berdea eratzeko ametsa gauzatu zuen emakumezkoa

Wangari Maathai ezagutuko dugu, eta 2004ko Bakearen Nobel saria zergatik irabazi zuen jakingo dugu.

Irakurri artikulu hauek:

**El Universal online. Berlín, Alemania
2004ko urriaren 8a (ostirala)**

Nor da Wangari Maathai?

Bakearen Nobel saria irabazi duen Afrikako lehen emakumezkoa da Wangari Maathai.

Kenyako emakumezko hori mundu osoan aintzatetsi dute, ingurumena, demokrazia, giza eskubideak eta, bereziki, emakumezkoen eskubideak defendatzeagatik eta orokorrean pentsatu eta tokian jarduteagatik.

Nyerin (Kenya) jaio zen 1940an, eta unibertsitateko doktoretza (biologia) egin zuen Ekialdeko eta Erdialdeko Afrikako lehen emakumezkoa izan zen. Ingurumenaren alde borrokan igaro du Wangari Maathaik bizitzaren zati handi bat.

1977an, Eratzun Berdearen Mugimendua sortu zuen, Afrikako basoak berritzeko proiektu nagusi eta arrakastatsuenak. Kenyan bakarrik 10 milioi zuhaitz baino gehiago landatu dituzte, Lurraren higadura geldiarazteko eta janaria prestatzeko egurra izateko.

Batez ere emakumezkoek parte hartzen dute Eratzun Berdearen proiektuan, eta jendea eta ingurumena babestea dute helburu. Ideia erraz bat du oinarri proiektuak: zuhaitzak landatuz gero, pertsonak hobetu egingo dute bizimodua, bai eta haien seme-alaben eta biloben bizimodua ere.

1986an, Sare Panafrikarra bultzatu zuen Maathairen mugimenduak, eta basoak berritzeko antzeko planak egin zituzten Afrikako 30 herrialdetan baino gehiagotan, besteak beste, Etiopian, Lesothon, Malawin, Tanzanian, Ugandan, Zimbabwen eta munduko beste zenbait tokitan.

Kenyan demokrazia izatearen alde borrokatu da Maathai modu baketsuan, gosegrebak eginez eta bidegabekeriak salatuz.

2003ko urtarrilean, Ingurumen, Natur Baliabide eta Basabizitza Saileko ministrorde izendatu zuen Mwai Kibaki Kenyako presidentek.

Sari asko eman dizkiote Maathairi, hartu dituen konpromisoengatik, besteak beste, hauek: Munduko Emakumezkoen saria Women Aid erakundeak (1989), Goldman Fundazio Ekologistaren saria (1991), Afrika saria Nazio Batuek (1991), Petra Kelly (2004) eta Bakearen Nobel saria (2004).

Iturria: *El Universal On Line*. Jatorrizko testuaren moldaketa

http://www2.eluniversal.com.mx/pls/impreso/noticia.html?id_nota=249154&tabla=notas

FITXA 2

Elkarrizketa Wangari Maathairi

(Web orri honetako elkarrizketaren moldaketa:)

Nola erreakzionatu zenuen Bakearen Nobel saria eman zizutela jakin zenuenean?

Hasieran, txundituta sentitu nintzen. Bakearen Nobel saria jasotzea bezalako ohorerik ez dago. Harritu egin nintzen, ez bainekien inor proiektuaren segimendua egiten ari zenik. Segituan konturatu nintzen saria niri eman bazidaten ere ez zela niretzat bakarrik; aitzitik, Eraztun Berdearen mugimenduan Kenya osoan 30 milioi zuhaitz baino gehiago landatu zituzten milaka emakumezkoentzat ere bazen, bai eta Kenyan demokrazia berreskuratzeko modu baketsuan lan egin zuten pertsona guztientzat ere. Nire ustez, Nobel sarien batzordeak mezu hau

zabaltu nahi zuen: ingurumena babesteak eta leheneratzeak bakerako bidea egiten laguntzen du, bakea lortzeko lana baita. Oso atsegina izan zen hori. Beti uste izan nuen gure lana ez zela zuhaitzak landatzea bakarrik. Aitzitik, jendea ingurumenaz arduratzea nahi genuen, baita jendea gobernatzen zuen sistemaz, beren bizitzaz eta etorkizunaz arduratzea ere. Nobel saria eman zidatela jakin orduko, zuhaitz bat landatu nuen Nyerin, nire sorterrian, ospatzeko. Mendia inspirazio-iturri izan dut bizitza osoan, nire arbasoek bezala. Ingurumenaz arduratzen diren munduko pertsona guztiei gonbita egin nien haiek ere zuhaitz bana landatu zezaten.

Nola sortu zen Eraztun Berdearen mugimendua? Zer eragin izan du?

Beti maite izan dut natura, baina 60ko hamarkadan konturatu nintzen ingurumenaren eta pertsonen bizitzaren arteko loturaz. Landako emakumezkoekin izandako harremanari esker ohartu nintzen.

Etixerako eta janaria prestatzeko behar beste egur ez zutela esan zidaten, ez zutela edateko ur garbiko iturririk, ez eta jateko janari aski ere.

Konturatu nintzen premia horiek guztiak ingurumena narriatuta egotearen ondorioz sortu zirela. Zuhaitzak landatzea konponbide ona zen. Emakumezkoen gertuko beharrak ase zitzaizkiren zuhaitzek, eta, aldi berean, ekosistema narriatuak leheneratzen lagunduko zuketuen. Emakumezkoekin lan egiten hasi nintzen; zuhaitz-mintegiak egin eta lursail pribatuetan landatu genituen. Hartara, landareen

truke dirua irabazten hasi ziren emakumezkoak, eta diru-sarrera txikiak izaten hasi ziren.

Zer esanahi du zuhaitzak Eraztun Berdearen mugimenduarentzat?

Lurra sendatzen eta pobreziaren eta gosearen zikloa eteten laguntzen dute zuhaitzek.

Erregai-iturri ere badira, eta etxeak egiteko materiala, fruituak, animalientzako jatekoa, itzala eta edertasuna ere ematen dute. Garrantzi berezia dute zuhaitzek emakumezko afrikarrentzat; izan ere, inguruan zuhaitzik ez badute, urruti joan behar dute oinez janaria prestatzeko eta etxea berotzeko egurraren bila.

Bestalde, zuhaitzei eta basoei esker, lurzorua osasuntsu egoten da, lurra higatzea galarazten da, ibaiak eta errekek babesten dira –ur garbia izateko behar-beharrezko iturriak dira–, euria ekartzen dute aldizka, eta, hortaz, lehorterik ez izaten laguntzen dute. Horrez gain, bakearen ikur zoragarria da zuhaitza. Bizitza da, eta itxaropena ematen du. Afrikan, bake-lekuak dira zuhaitzak, hau da, jendea zuhaitzen adarpean biltzen da arazoak eta gatazkak konpontzeko. Horregatik eta beste hainbat arrazoiengatik, zuhaitzak landatzeak gatazkak izateko arriskua murriztu eta bakea sustatzeko aukerak areagotzen ditu. Eraztun Berdearen mugimenduak bakearen ikur gisa erabili ditu zuhaitzak Kenyan.

Zuhaitzak landatzeko zeremonia guztietan konpromiso hau onartzen eta aldarrikatzen zen:

“Badakigu basamortuko kondizioak zabaltzeko arriskua dagoela Kenyan; lurra gaizki erabiltzearen, zuhaitzak bereizi gabe moztearen eta sasiak erretzearen ondorio dela basamortutzea, eta, beraz, lurzorua higatzen dutela elementuek; eta lehortea, desnutrizioa, gosetea eta heriotza dakartzatela horiek guztiek. Horrenbestez, lurra salbatzea erabaki dugu, eta basamortutze-prozesua geldiaraztea. Horretarako, zuhaitzak landatuko ditugu ahal den lekuan. Hitz horiek esanda, gure herrialdearekiko konpromiso hau hartzen dugu: oraingo eta geroko belaunaldiei guztion berezko eskubide diren ondasunak jasotzea galaraziko dieten ekintza eta elementu guztiak baztertzea.

Interneteko web orri hauek gomendatzen dizkizuegu gehiago iker dezazuen.

Elkarrizketa:

http://www.unesco.org/courier/1999_12/sp/dires/txt1.htm

Nobel Sarien batzordeak argitaratutako prentsa-oharra:

http://solidaridad.universia.es/paz_conflictos/premio_nobel_paz_2004_wangari_maathai.htm

Nobel sariak emateko ekitaldiko argazkiak:

<http://www.lanternbooks.com/slideshow/index.php?gal=oslo&slide=true&time=4&s=1&id=0>

FITXA 3

Wangari Maathai, Afrikako Eratzun Berdea eratzeko ametsa gauzatu zuen emakumezkoa

Informazio-posterra egingo dugu

Egin lauzpabost laguneko taldeak.

- Eskuratu kartoi mehe handi bat, arkatzak, errotuladoreak, guraizeak, egunkari-zatiak eta informazio-posterra irudiz hornitzeko era askotako materiala (aldizkari zaharrak, egunkariak, etab.).
- Posterra egin behar duzue argazkiak itsatsiz eta marrazkiak eginez. Beheko esaldiei erantzun eta amaiera eman behar diezue posterraren bidez.

Nor da Wangari Maathai?

.....

Nork sortu zuen Eratzun Berdearen mugimendua?

.....

Zer egiten du Eratzun Berdearen mugimenduak?

.....

Zertan laguntzen du zuhaitz bat landatzeak?

.....

Zuhaitzak desagertzen badira, ...

.....

Munduko ura babesteko modu bat da ...

.....

Bururatzen zaizkizuen beste gauza interesgarriak ere idatz ditzakezue posterrean

Gogoan izan !

- ✓ Posterrak ikusgarria eta argia izan behar du, ikaskideek irakurri ahal izateko.
- ✓ Antolatu zuen buruak posterra egiten denok parte har dezazuen!

FITXA 4

Wangari Maathai, Afrikako Eraztun Berdea eratzeko ametsa gauzatu zuen emakumezkoa

Orain ikertzaile aditua zara. Idatzi eskutitza zure lagun onenari, eta esan iezaiozu Wangari nor den eta zer ikasi duzun hari eta haren bizitzari buruz.

Kaixeo

Wangari Maathai ezagutu dut, eta ...